

Norges vassdrags- og energidirektorat
Digital innlevering (nve@nve.no)

POSTADRESSE
Statkraft AS
Postboks 200 Lilleaker
0216 Oslo
Norway

BESØKSADRESSE
Lilleakerveien 6
0283 Oslo

SENTRALBORD
24 06 70 00

TELEFAKS:
24 06 70 01

INTERNETT
www.statkraft.no

E-POST:
post@statkraft.com

ORG. NR.: NO-987 059 699

DERES REF./DATO:

VÅR REF.:

STED/DATO:
Oslo, 19.03.2018

ENDRINGER I BEREDSKAPSFORSKRIFTEN - HØRINGSUTTALELSE FRA STATKRAFT

Innledning

Statkraft viser til forslag til endringer i forskrift av 07.12.2012 om forebyggende sikkerhet og beredskap i energiforsyningen (beredskapsforskriften).

Statkraft er enig med NVE i at den digitale utviklingen både i energisektoren og samfunnet for øvrig medfører endringer i energisystemets risiko og sårbarhetsbilde. Det er derfor behov for å oppdatere beredskapsforskriften.

Statkraft vil i dette høringssvaret fokusere på to forhold:

- Personkontroll, anskaffelser og adgangsrestriksjoner
- Behovet for å vurdere eventuelle områder med redusert risiko

I tillegg er flere av endringsforslagene kommentert mer kortfattet.

Personkontroll, anskaffelser og adgangsrestriksjoner (§ 6-7, § 6-5 og § 5-11)

Personkontroll relatert til egne ansatte

Statkraft har registrert at offentlige myndigheter ved PST, NSM, Økokrim og Kripas gjennom flere år og i ulike trusselvurderinger og rapporter har pekt på innsidetrusler som en utfordring for både offentlige og private virksomheter. Gode sikkerhetsrutiner for personkontroll ved, under og etter ansettelse er derfor nødvendig for å minimere denne risikoen.

Statkraft er derfor enig i behovet for bakgrunnssjekk, kredittsjekk og ordinær politiattest som underlag for å vurdere om en person er egnet til å bli ansatt i en stilling som gir adgang til anlegg i klasse 2/3. Vi er også enig i at det skal foretas en vurdering av egnethet minimum hvert femte år. Forslaget om at ansatte som skal ha tilgang til anlegg i klasse 2 og klasse 3 skal fremlegge kredittsjekk og ordinær politiattest som underlag for vurderingen vil være aktuelt for store deler av Statkrafts driftsorganisasjon.

Personkontroll relatert til leverandører

Ut fra den foreslåtte teksten synes Statkraft det er noe uklart hvordan kravet om bakgrunnssjekk, kredittsjekk og politiattest skal tolkes ved anskaffelser.

Formuleringene i § 5-11 om at «*Personer uten bakgrunnssjekk etter § 6-7 tredje og fjerde ledd skal ikke ha adgang til driftssentraler i klasse 3. Beredskapsmyndigheten kan vedta det samme for andre anlegg, system eller annet i klasse 3.*» indikerer at det i utgangspunktet kun er ved adgang til driftssentraler det er behov for bakgrunnssjekk. Samtidig sier samme paragraf at «*...alle anlegg klassifisert i klasse 3, skal ha restriksjoner for adgang.*»

Dersom NVE mener det er tilstrekkelig med sikkerhetsavtale og taushetsplikt for kraftsensitiv informasjon etter § 6-5 – som i dagens forskrift – når leverandører skal ha adgang til anleggene bør dette komme klarere frem i forskriften. Statkraft mener en slik løsning er tilstrekkelig.

Dersom NVE alternativt mener at det må gjennomføres en individuell vurdering (inkludert bakgrunnssjekk, kredittsjekk og evt. politiattest) av alle som gjennom en anskaffelsesprosess skal ha tilgang til kraftanlegg bør også dette komme klarere frem.

Kraftsektoren har i dag har en internasjonal leverandørkjede. Svært få komponenter leveres komplett fra Norge. For vannkraft er det en trend at spesialiserte design- og engineeringoppgaver sentraliseres til land i Sentral-Europa, mens komponenter produseres i Øst-Europa og Asia. Dette er en utvikling det er svært krevende å hindre. Detaljerte krav knyttet til forhåndsgodkjenning av utenlandske leverandører og enkeltindivider vil være svært krevende å gjennomføre.

De fleste vannkraftanlegg trenger også tilgang til et lokalt leverandørmarked, for eksempel ulike typer håndverkere. Ved krav om personkontroll kan det ta lenger tid fra et behov identifiseres til arbeidet gjennomføres.

Det er sannsynlig at et regelverk for rigid personkontroll for adgang til anlegg vil føre til lengere reparasjonstider, redusert tilgjengelighet og redusert tilgang til kompetanse og kapasitet til norske vannkraftanlegg.

Statkraft mener at det er viktig at de typer bakgrunnssjekk det settes krav om er differensiert basert på en risikovurdering, kan gjennomføres på en smidig måte, samtidig som bruk av utenlandsk personell er mulig. Eksempler på tilpasninger kan være:

- Avgrense krav til personkontroll til de mest kritiske områder, for eksempel ved leveranser innenfor driftskontrollutstyr/driftskontrollfunksjoner.
- Etablere system for sertifisering av leverandørens sikkerhetsansvarlig for utøvelse av arbeid i stedet for personkontroll på individnivå.
- Åpne for at krav om personkontroll ikke gjelder dersom leverandøren har tilgang med følge av en erfaren og ansvarlig representant fra kraftselskapet.
- Avgrense personkontroll til spesifikke nasjonaliteter/unntak fra personkontroll for spesifikke nasjonaliteter.

Behovet for å vurdere eventuelle områder med redusert risiko

NVE peker på at den digitale utviklingen i både energisektoren og i samfunnet medfører en endring i kraftsystemets risiko- og sårbarhetsbilde. Endringsforslaget innebærer økte krav innenfor IKT og personkontroll. Statkraft mener at NVE i tillegg må vurdere om risikoen er

redusert og sikringstiltak dermed kan reduseres, for eksempel knyttet til særlige krav til sikring for anlegg i klasse 1, 2 og 3 (vedlegg til § 5-4).

Kortfattet kommentar til endringsforslag

Nedenfor følger en kortfattet kommentar til enkelte av endringsforslagene, strukturert etter rekkefølgen i NVEs høringsnotat.

Tema	Bfe ref.	Statkrafts kommentar
Virkeområde og hvem forskriften gjelder for	§ 1-2 og § 1-3	Statkraft støtter forslaget til endring.
Ansvar	§ 1-4	Statkraft støtter forslaget til endring.
Beredskapsplikt og beredskapsplan	§ 1-5	Statkraft støtter forslaget til endring.
Varsling og rapportering	§ 2-5 og § 2-6	Statkraft støtter forslaget om å skille mellom varsling og rapportering. Det kan være hensiktsmessig å etablere nærmere retningslinjer for hva det er ønskelig å varsle og rapportere om, for eksempel knyttet til digitale hendelser (ref. også kommentar til § 6-9).
Samarbeid med sikkerhetsmyndigheten	§ 3-7	Statkraft støtter forslaget til endring.
Klassifisering av driftskontrollsystem	§ 5-2	Statkraft støtter forslaget til endring.
Sikring av klassifiserte anlegg	§ 5-3	Bestemmelsen er ikke foreslått endret. Det mener Statkraft er uheldig. Den aktuelle formuleringen er ikke i tråd med prinsippet som nå er nedfelt i den nye sikkerhetslovens § 4-3 om at « <i>Kostnadene ved et sikkerhetstiltak skal stå i et rimelig forhold til det som kan oppnås ved tiltaket</i> ».
Meldeplikt om sikringstiltak	§ 5-9	Statkraft støtter prinsippet om at KBO-enhetene må melde til NVE om de planlegger å bygge, endre eller utvide anlegg, system eller annet som kan bli av vesentlig betydning for kraftsystemet. Vi mener imidlertid at ordlyden som er foreslått er litt uheldig; dersom man skal endre på et system (for eksempel ved å endre systemkonfigurasjon i driftskontrollsystemene) er ikke « <i>byggestart</i> » noe relevant tidsangivelse for når melding skal sendes.
Restriksjoner for adgang til steder og områder	§ 5-11	Vi refererer til kommentarene ovenfor om personkontroll, anskaffelser og besøksrestriksjoner.
Klassifisering av produksjonsanlegg	§ 5-2	Statkraft støtter de foreslåtte endringene.
Informasjonssikkerhet, lokalisering av	§ 6-2 g.	Det er i praksis veldig vanskelig i et lite lokalmiljø å holde lokalisering av en døgnbemannet driftssentral

driftssentraler		<p>hemmelig. Lokalt vil lokalisering av kraftselskapets kontor være kjent informasjon.</p> <p>Statkraft mener det fortsatt er hensiktsmessig at lokalisering av nøddriftssentraler er sensitiv informasjon, men støtter ikke forslaget om å utvide det som er kraftsensitivt med lokalisering av driftssentralen.</p>
Anskaffelser i energiforsyningen	§ 6-5	Vi refererer til kommentarene ovenfor om personkontroll, anskaffelser og besøksrestriksjoner.
Digitale informasjonssystemer	§ 6-9	<p>Statkraft støtter i hovedsak forslaget til endring.</p> <p>Det kan i § 6-9 c. være hensiktsmessig å etablere nærmere retningslinjer for hva det er ønskelig å varsle om, «<i>uønskede hendelser i sine digitale informasjonssystemer</i>» er unyansert og kan føre til mange varsler som ikke er nyttige.</p> <p>Det kan for eksempel være en mulighet å avgrense varsler til hendelser som (i) kan ha konsekvens for driftskontrollfunksjoner, (ii) kan føre til lekkasje av sensitiv informasjon, og (iii) er målrettet phishing som kan være av interesse for øvrige selskaper i sektoren.</p>
Beskyttelse av driftskontrollsystem	§ 7-1	<p>Statkraft støtter fokuset på beskyttelse av driftskontrollsystemer.</p> <p>For å sikre høy faglig kvalitet på alle enkeltkomponenter, software, etc. er eierne av driftskontrollsystemene avhengige av 3. parter som systemleverandører. Det vil være tjenlig om forskriften tillater bruk av kompetanse fra ikke-KBO aktører for overvåkning og driftsstøtte for driftskontrollsystemer. Driftskontrollen skal selvsagt utøves fullt og helt av KBO enheten.</p>
Definisjon av driftskontrollsystemer		<p>Statkraft støtter at definisjonen av driftskontrollsystem flyttes fra veilederen og inn i forskriften.</p> <p>I definisjonen inngår «<i>sambandsanlegg</i>» som med fordel kan spesifiseres bedre.</p>
Definisjon av driftskontrollfunksjoner		Statkraft foreslår at definisjonen av driftskontrollfunksjoner knyttes mer spesifikt til primærsystemene (driftskontrollsystemene) for å tydeliggjøre skillet mot administrative støttesystemer. Dette for å unngå unødige strenge og fordyrende krav til støttesystemer. Støttesystemenes <i>grensesnitt</i> mot driftskontrollsystemene bør inkluderes i

		definisjonen.
Definisjon av driftssentral		Statkraft foreslår at begrepet « <i>utstyr</i> » som brukt i definisjonen spesifiseres. Samme begrep benyttes for øvrig i § 7-3.
Sektorvist responsmiljø	§ 3-6	Statkraft støtter at alle KBO-enheter knytter seg til KraftCERT. Finansieringsmodell bør vurderes dersom alle KBO-enheter blir pålagt deltakelse. Statkraft anbefaler at ordlyden justeres for å presisere hva responsmiljøet skal involvere seg i: « <i>Beredskapsmyndigheten kan ved enkeltvedtak utpeke det sektorvise responsmiljøet for cyberhendelser i energiforsyningen</i> ».
Personkontroll	§ 6-7	Vi refererer til kommentarene ovenfor om personkontroll, anskaffelser og besøksrestriksjoner.

Statkraft er opptatt av at bransjen har en god og oppdatert beredskapsforskrift og er disponibel for NVE dersom det er ønskelig. Ta gjerne kontakt om det er uklarheter eller spørsmål vedrørende vårt innspill.

Med vennlig hilsen
for Statkraft AS

Hilde Bakken

